Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Lausunto
12.11.2018

SM1833955
00.02.04
SMDno-2018-1236

Lakivaliokunta
LaV@eduskunta.fi

HE 175/2018 vp

Lausunto hallituksen esityksestä rikoslain 2 c luvun 5 §:n muuttamisesta

Asia

Lakivaliokunta on pyytänyt lausuntoa hallituksen esityksestä rikoslain 2 c luvun 5 §:n muuttamisesta. Sisäministeriö lausuu seuraavaa huomioiden lakialoitteet LA 16/2016 vp ja LA 25/2017 vp.

Nykytilan arvioinnista

Lausunnon kohteena olevassa hallituksen esityksessä nykyisen seuraamusjärjestelmän oikeudenmukaisuudesta ja oikeasuhtaisuudesta on todettu, että määräosien noudattaminen tekee seuraamusjärjestelmästä ennakoitavan. Ennakoitavuus puolestaan voi parantaa seuraamusjärjestelmän hyväksyttävyyttä ja sen kokemista oikeudenmukaiseksi. Sisäministeriön näkemyksen mukaan määräosien säännönmukainen noudattaminen ei kuitenkaan saa johtaa tilanteeseen, jossa vapautumisedellytysten tapauskohtainen arviointi muuttuu käytännössä soveltamiskelvottomaksi huomioiden erityisesti rikoslain (39/1889) 2 c luvun 5 §:n 1 momentin sisältämä viittaus rikoslain 2 c luvun 9 §:n 2 momenttiin, joka puolestaan antaa mahdollisuuden ehdonalaisen vapauttamisen lykkäämiseen.

Elinkautiseen vankeusrangaistukseen ja yhdistelmärangaistukseen tuomittujen rajaaminen säännönmukaisen ehdonalaisen vapauttamisen ulkopuolelle on edelleen perusteltu ratkaisu eikä sitä ole sisäministeriön näkemyksen mukaan tarkoituksenmukaista muuttaa jatkossakaan.

Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Hallituksen esityksessä esille tuotujen vankeusvankien uusintarikollisuutta koskevien seurantatietojen perusteella kolmen tai viiden vuoden kulutta ehdonalaisesta vapauttamisesta rikoksen uusivien määrän keskinäinen ero on verraten pieni. Näin olleen ehdotettu rikoslain 2 c luvun 5 §:n määräajan pidentäminen viiteen vuoteen ei aiheuttaisi jyrkkää porrastusta edellä mainittuun aikaväliin kuuluvien rikoksenuusijoiden välille. Tällä perusteella

ehdotettu määräajan pidennys olisi oikeasuhtainen eikä se ankaroita seuraamusjärjestelmää perusteettomasti.

Esitetty viiden vuoden määräaika rikoksettomuudelle ei näyttäydy seuraamusjärjestelmän periaatteiden vastaisena. Esityksessä on huomioitu rikoksen moitittavuus ja vankeusvangin motivointi. Rikoksettomuuden toteutumisessa on lähtökohtaisesti kysymys vankeusvangin omasta valinnasta eli onko hän motivoitunut hyödyntämään asteittaisen vapauttamisen antamat mahdollisuudet.

Kokonaisuutena arvostellen esityksen voidaan olettaa parantavan seuraamusjärjestelmän uskottavuutta ja hyväksyttävyyttä.

Hallituksen esitykseen suhde lakialoitteisiin

Lakialoitteessa LA 16/2016 vp ehdotetaan rikoslain 2 c luvun 11 §:n 1 momentissa tyhjentävästi luetelluista törkeistä henkeen ja terveyteen kohdistuneista rikoksista annettujen vankeusrangaistusten suorittamista kokonaan vankilassa mahdollisuudella päästä valvottuun koevapauteen puoli vuotta ennen vapautumista ja muiden kuin törkeistä rikoksista vankeusrangaistuksiin tuomittujen ensikertalaisuuden ehtojen kiristämistä. Lakialoitteessa LA 25/2017 vp puolestaan ehdotetaan törkeästä rikoksesta annetun vankeusrangaistuksen suorittamista kokonaan vankilassa. Lakialoitteessa LA 25/2017 vp ei yksiselitteisesti määritellä, mitä törkeillä rikoksilla tarkoitetaan.

Sisäministeriön näkemyksen mukaan nykyinen rikoslain 2 c luvun 5 §:n sisältö on tasapainossa vankeusvankien kuntouttamiseen ja uusintarikollisuuden estämiseen tähtäävän kriminaalipoliittisen linjauksen kanssa. Vankeustuomiota suorittaville tarjolla olevien Rikosseuraamuslaitoksen ohjelmien voi olettaa tarjoavan paremman mahdollisuuden ennalta ehkäistä uusintarikollisuutta verrattuna vankeusrangaistuksen täysimittaiseen suorittamiseen. Rikoslain 2 c luvun 9 § ja 11 § antavat jo nykyisen lainsäädännön perusteella tuomioistuimelle mahdollisuuden tehdä tapauskohtaisen harkinnan vapauttamisesta. Sisäministeriön näkemyksen mukaan nuoria rikoksentekijöitä koskeva erillinen määräaikojen laskeminen on perusteltua säilyttää jatkossa myös rikoslain 2 c luvun 11 §:n 1 momentin tarkoittamissa tapauksissa.

Lakialoitteessa LA 16/2016 vp esitetty rikoslain 2 c luvun 5 §:n määräajan pidentäminen kuuteen vuoteen tulee huomioiduksi hallituksen esityksessä lähes sellaisenaan, koska määräaikaa esitetään pidennettäväksi viiteen vuoteen ja määräajan pidentäminen koskee myös nuoria rikoksentekijöitä.

Lopuksi

Sisäministeriö toteaa erikseen, että hallituksen esityksessä esitetyt perusteet rikoksettomuuden määräajan pidentämiseen olisivat sovellettavissa myös rikoslain 2 c luvun 12 §:n määräaikaan. Yhdistelmärangaistuksissa nykyistä pidempi aika rikoksettomuudelle olisi perusteltavissa yksin yhdistelmärangaistusten tuomitsemiseen johtaneiden rikosten vakavuudella.

Lausunto SM1833955
00.02.04
12.11.2018 SMDno-2018-1236

Poliisiylitarkastaja Sami Ryhänen

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Sisäministeriö 12.11.2018 klo 12:05. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Jakelu Lakivaliokunta

Tiedoksi Sisäministeri Mykkänen
Erityisavustaja Andersson-Bohren
Kansliapäällikkö Salmi
Johdon sihteerit Landström, Lummi, Vihervirta
Osastopäällikkö Lammi
Poliisiosaston yksiköiden virkapostit
oikeus@intermin.fi